ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០១០៦/០០៣

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមររដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

-បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០២ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ

-បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រមលើអនុសញ្ញា ស្តីពីការការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ២៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៣ នីតិកាលទី ៣ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័តយល់ស្របលើទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុងកាលពីថ្ងៃទី ០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៥ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី ១០ នីតិកាលទី ១ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ :

ច្បាប់
ស្តីពី
ការអនុម័តយល់ព្រមលើអនុសញ្ញា
ស្តីពីការការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី

មាត្រា ១.-

អនុម័តយល់ព្រមលើអនុសញ្ញាស្តីពីការការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ដែលសន្និសីទទូទៅលើកទី ៣២ នៃអង្គការយូណេស្កូអនុម័តនាថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៣ នៅទីក្រុងប៉ារីស ហើយដែលមានអត្ថបទទាំងស្រុងភ្ជាប់មកជាមួយនេះ ។

មាត្រា ២.-

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបន្តរាល់នីតិវិធីដើម្បីអនុវត្តអនុសញ្ញានេះ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ១៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៦

នស/រកម.០១០៦.០៥១ **ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ**
នរោត្តម សីហមុនី

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ

សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា

ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ

ព្រះហស្តលេខា

ស៊ីសុវត្ថិ ប៉ាណារ៉ា ស៊ីរីវុឌ្ឍ

លេខៈ ៣១៩ ច.ល
ដើម្បីចម្លងចែក
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ២០០៦
អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល

ឈាឌី តាន់

អនុសញ្ញា
ស្តីពី
ការការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី

សន្និសីទទូទៅរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និង វប្បធម៌ដែលហៅកាត់ថា អង្គការយូណេស្កូ បានប្រជុំនៅទីក្រុងប៉ារីស ចាប់ពីថ្ងៃទី ២៩ ខែ កញ្ញា ដល់ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៣ នៃសម័យប្រជុំលើកទី ៣២

យោងលិខិតូបករណ៍អន្តរជាតិដែលមានស្រាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេសសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ជាសាកល អំពីសិទ្ធិមនុស្សនៅឆ្នាំ ១៩៤៨ កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងវប្បធម៌នាឆ្នាំ ១៩៦៦ ហើយនិងកតិកាសញ្ញាស្តីពីច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី និងនយោបាយនាឆ្នាំ ១៩៦៦

ដោយឃើញនូវសារៈសំខាន់នៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីគឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃវប្បធម៌ចម្រុះ និងជាការធានានូវកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព ដូចបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងអនុសាសន៍របស់អង្គការយូណេស្កូស្តីពីការការពារវប្បធម៌ប្រពៃណី និងប្រជាជននាឆ្នាំ ១៩៨៩ នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាកលរបស់អង្គការយូណេស្កូស្តីពីភាពប្លែកគ្នារបស់វប្បធម៌នាឆ្នាំ ២០០១ ហើយនិងនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៅទីក្រុងអ៊ីសស្តង់ប៊ុលនាឆ្នាំ២០០២ ដែលត្រូវបានអនុម័ត នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំតុមូលលើកទី៣ របស់រដ្ឋមន្ត្រីវប្បធម៌នៃប្រទេសទាំងឡាយ

ដោយឃើញនូវទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមកយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ រវាងបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ហើយ និង បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌រូបីនិងធម្មជាតិ

ដោយទទួលស្គាល់ថាដំណើរការសាកលភាវូបនីយកម្ម និងការប្រែប្រួលរបស់សង្គម ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌដែលបង្កើតឱ្យមានការពិគ្រោះគ្នាសារជាថ្មីរវាងសហគមន៍នានា ក៏ដូចជាបាតុភូតនៃការមិនចេះយោគយល់គ្នាដែលបានគំរាមកំហែងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរក្លាយជាគ្រោះខូចខាត ការបាត់បង់ និងការបំផ្លិចបំផ្លាញទៅលើបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ជាពិសេសដោយសារកង្វះខាតមធ្យោបាយសម្រាប់ការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីទាំងនោះផង

ដោយចាប់អារម្មណ៍ដល់ឆន្ទៈជាសាកល និងការរួមគ្នាយកចិត្តទុកដាក់ដើម្បីការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីរបស់មនុស្សជាតិ

ដោយទទួលស្គាល់ថាបណ្តាសហគមន៍ ជាពិសេសសហគមន៍ជនជាតិដើម ក្រុមមនុស្ស និងបុគ្គលនៅក្នុងករណីចាំបាច់ខ្លះមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការងារផលិត ការការពារ ការថែទាំ និងការបង្កើតសារជាថ្មីនូវបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ញ៉ាំងឱ្យវប្បធម៌ច្រើនបែបកើនឡើងព្រមទាំងការច្នៃប្រឌិតរបស់មនុស្សផង

ដោយកត់សម្គាល់នូវលទ្ធភាពធំធេងរបស់សកម្មភាព ដែលដឹកនាំដោយ អង្គការយូណេស្កូ ក្នុងការបង្កើតលិខិតូបករណ៍ដែលមានលក្ខណៈជាបទដ្ឋានសំដៅរក្សាការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ជាពិសេសអនុសញ្ញាសម្រាប់ការការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ពិភពលោកនិងបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ធម្មជាតិនាឆ្នាំ ១៩៧២

ដោយកត់សម្គាល់ម្យ៉ាងទៀតថា រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះនៅមិនទាន់មានលិខិតូបករណ៍ពហុភាគី ដែលមានលក្ខណៈបង្ខិតបង្ខំណាមួយសម្រាប់ការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីនៅឡើយ

ដោយឃើញថាកិច្ចព្រមព្រៀងទាំងឡាយ អនុសាសន៍នានា និងសេចក្តីសម្រេចចិត្តអន្តរជាតិដែល កំពុងមានអត្ថិភាពស្តីពីបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និងបេតិកភណ្ឌធម្មជាតិដែលចាំបាច់ត្រូវតែធ្វើឱ្យកាន់តែសម្បូរឡើង និងបំពេញបន្ថែមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព តាមមធ្យោបាយបន្ថែមបទប្បញ្ញត្តិថ្មីៗទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី

ដោយឃើញនូវភាពចាំបាច់ ដើម្បីទាក់ទាញឱ្យមានការចាប់អារម្មណ៍បន្ថែមទៀត ជាពិសេសក្នុងចំណោមមនុស្សជំនាន់ក្រោយទៅលើសារៈសំខាន់នៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីនិងការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីទាំងនោះ

ដោយឃើញថាសហគមន៍អន្តរជាតិត្រូវតែរួមចំណែកជាមួយភាគីនៃអនុសញ្ញានេះ ដើម្បីការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ទាំងនោះ ដោយឈរលើស្មារតីសហប្រតិបត្តិការ និងការជួយគ្នាទៅវិញទៅមក

ដោយរំលឹកដល់កម្មវិធីរបស់អង្គការយូណេស្កូ ស្តីពីបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ជាពិសេសគឺការប្រកាសអំពីស្នាដៃឯកនៃបេតិកភណ្ឌសំដី និងអរូបីរបស់មនុស្សជាតិ

ដោយឃើញនូវតួនាទីមិនអាចកាត់ថ្លៃបានរបស់បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ដូចជាកត្តាសម្រាប់ធ្វើឱ្យមនុស្សគ្រប់រូបខិតចូលជិតគ្នា និងផ្លាស់ប្តូរ និងការយោគយល់គ្នារវាងមនុស្សជាតិ

អនុម័តអនុសញ្ញានេះនៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៣

ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា១ . គោលបំណងរបស់អនុសញ្ញា

គោលបំណងរបស់អនុសញ្ញានេះគឺ:

ក-ការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី

ខ-គោរពចំពោះបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីរបស់សហគមន៍ ក្រុមមនុស្ស និងបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ

គ-ទាក់ទាញឱ្យមានការចាប់អារម្មណ៍ក្នុងកម្រិតនៅនឹងកន្លែង កម្រិតជាតិ និងកម្រិតអន្តរជាតិ ចំពោះ *សារៈសំខាន់នៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី ហើយការចូលរួមវាយតម្លៃលើបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីនោះ*

ឃ. កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងជំនួយអន្តរជាតិ ។

មាត្រា២ *និយមន័យ*

សម្រាប់អនុសញ្ញានេះ :

១. ពាក្យ " បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី " មានន័យថា ការប្រតិបត្តិ ការសម្តែង ការនិយាយ ចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ ព្រមទាំងឧបករណ៍វត្ថុ វត្ថុដែលមានប្រភពសិប្បនិម្មិត និងលំហវប្បធម៌បញ្ចូលគ្នា ដែលសហគមន៍ ក្រុមមនុស្ស និងក្នុងករណីខ្លះ បុគ្គលទទួលស្គាល់ថាជាផ្នែកមួយនៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌របស់ពួកគេ ។ បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីនេះ ត្រូវបានបន្តវេនពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយ ហើយដែលត្រូវបានបង្កើតថ្មីឡើងវិញ ជាអចិន្ត្រៃយ៍ដោយសហគមន៍ និងក្រុមមនុស្សផ្អែកទៅតាមកន្លែងនិងបរិស្ថានដែលគេរស់នៅ ទៅនឹងអន្តរកម្មរបស់ពួកគេជាមួយនឹងធម្មជាតិ ព្រមទាំងជាមួយនឹងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ពួកគេហើយបានផ្តល់នូវមនោសញ្ចេតនានៃអត្តសញ្ញាណ និងនិរន្តរភាព សម្រាប់រួមចំណែកក្នុងការជំរុញឱ្យមានការគោរពវប្បធម៌ប្លែកៗគ្នា និងភាពចេះបង្កើតថ្មីរបស់មនុស្ស ។ ក្នុងអនុសញ្ញានេះ អាចចាត់ទុកវាជាបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបីតែរបស់ដែលសមស្របជាមួយនឹងលិខិតូបករណ៍អន្តរជាតិកំពុងអត្ថិភាពទាក់ទងជាមួយនិងសិទ្ធិមនុស្សជាធរមានក៏ដូចជាការតម្រូវឱ្យមានការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងរវាងសហគមន៍ រវាងក្រុមមនុស្ស បុគ្គល និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ។

២. ពាក្យ " បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី " តាមនិយមន័យក្នុងកថាខណ្ឌទី១ខាងលើត្រូវបានស្តែងឡើងជាពិសេសនៅក្នុងវិស័យដូចខាងក្រោម :

ក-ប្រពៃណីនិងសំដីនិយាយ រួមមាន ភាសា ជាយាននៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី

ខ-សិល្បៈទស្សនីយភាព

គ-ការប្រតិបត្តិសង្គម សាសនា និងប្រតិបត្តិការណ៍សម្រាប់ពិធីបុណ្យ

ឃ-ចំណេះដឹង និងការប្រតិបត្តិស្តីអំពីធម្មជាតិ និងសាកលលោក

ង-ចំណេះធ្វើផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងសិប្បកម្មប្រពៃណី ។

៣. ពាក្យ " ការពារ " មានន័យថា វិធានការសំដៅធានាភាពគង់វង្សនៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌អរូបី រួមទាំងការឲ្យអត្តសញ្ញាណ ការទុកឯកសារ ការស្រាវជ្រាវ ការថែរក្សាការពារ ការលើកតម្កើង ការធ្វើឱ្យមានតម្លៃ ការផ្ទេរបន្ត ជាពិសេសតាមរយៈការអប់រំក្នុងប្រព័ន្ធ និងក្រៅប្រព័ន្ធ ក៏ដូចជាការធ្វើឱ្យមានជីវិតឡើងវិញនូវទិដ្ឋភាពនានានៃបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ទាំងនោះ ។

៤. ពាក្យ " រដ្ឋភាគី " គឺរដ្ឋទាំងឡាយដែលផ្សារភ្ជាប់ជាមួយអនុសញ្ញានេះ ហើយរដ្ឋទាំងនោះធ្វើឱ្យអនុសញ្ញានេះចូលជាធរមាន ។

៥. អនុសញ្ញានេះអនុវត្តស្របតាមគោលការណ៍ផ្លាស់ប្តូរជាចាំបាច់ mutatis mutandis នៅលើទឹកដីតាមខ្លឹមសារមាត្រា ៣៣ ដែលក្លាយជាភាគីនៃអនុសញ្ញា សមស្របតាមលក្ខខណ្ឌដូចបានបញ្ជាក់នៅក្នុងមាត្រា នោះ ។ ក្នុងករណីនេះពាក្យថា រដ្ឋភាគីមានន័យថាទឹកដី ទាំងនោះដូចគ្នា ។

មាត្រា ៣ . - ទំនាក់ទំនងជាមួយលិខិតូបករណ៍អន្តរជាតិផ្សេងទៀត

ប្រការដែលមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញានេះហើយមិនអាចបកស្រាយបាន :